

بولتن ماهانه نظام های پرداخت در ایران

مرداد ۱۳۹۵

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

اداره نظام های پرداخت

تاریخ انتشار: مهر ۱۳۹۵

فهرست مندرجات

۵	تعاریف و تغییرات.....
۵	۱. سامانه‌های ملی پرداخت در یک نگاه
۹	۲. عملکرد سامانه‌های ملی پرداخت
۹	۱-۲. سامانه تسویه ناخالص آنی (ساتنا)
۱۱	۲-۲. اتاق پایاپای الکترونیک (پایا)
۱۳	۲-۳. شبکه تبادل اطلاعات بین بانکی (شتاب)
۱۷	۲-۴. شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی (شاپرک)
۲۱	۳. جمع‌بندی.....
۲۴	۴. ضمیمه: اصلاحیه بولتن تیرماه

فهرست جداول

- جدول ۱- شاخص‌های عمده اقتصادی ۵
- جدول ۲- تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های پردازش و تسویه شده مشتریان غیربانکی در نظام‌های پرداخت ۶
- جدول ۳- تعداد و مبلغ تراکنش‌های پردازش و تسویه شده مشتریان غیربانکی در نظام‌های پرداخت به ازای هر ۱۰۰۰ نفر ۷
- جدول ۴- موقعیت ایران در مقایسه با کشورهای کمیته پرداخت و زیرساخت‌های بازار (CPMI) در خصوص تراکنش‌های الکترونیکی مشتریان غیربانکی (دلار) ۸
- جدول ۵- تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در ساتنا ۹
- جدول ۶- متوسط مبلغ اسمی و واقعی تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در ساتنا (میلیون ریال) ۱۰
- جدول ۷- تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در پایا ۱۱
- جدول ۸- متوسط مبلغ اسمی و واقعی تراکنش‌های پردازش شده در پایا (هزار ریال) ۱۲
- جدول ۹- تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های کارتی شتاب ۱۳
- جدول ۱۰- تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های پردازش و تسویه شده مشتریان غیربانکی در شتاب به تفکیک نوع خدمت ۱۴
- جدول ۱۱- متوسط مبلغ تراکنش‌های کارتی (هزار ریال) ۱۵
- جدول ۱۲- تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های کارتی شاپرک ۱۷
- جدول ۱۳- متوسط مبلغ تراکنش‌های شاپرک (هزار ریال) ۱۷
- جدول ۱۴- سهم هر کانال پردازش از تراکنش‌های شاپرک (%) ۱۸

فهرست نمودارها

- نمودار ۱- روند تغییرات تعداد تراکنش‌های پرداخت شده در ساتنا ۱۰
- نمودار ۲- روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های پرداخت شده در ساتنا ۱۱
- نمودار ۳- روند تغییرات تعداد تراکنش‌های پرداخت شده در پایا ۱۲
- نمودار ۴- روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های پرداخت شده در پایا ۱۳
- نمودار ۵- تعداد تراکنش‌های پرداخت و تسویه شده در شتاب به تفکیک نوع خدمت ۱۴
- نمودار ۶- مبلغ تراکنش‌های پرداخت و تسویه شده در شتاب به تفکیک نوع خدمت ۱۵
- نمودار ۷- روند تغییرات تعداد تراکنش‌های کارتی به تفکیک نوع عملیات طی یک سال اخیر ۱۶
- نمودار ۸- روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های کارتی به تفکیک نوع عملیات طی یک سال اخیر ۱۶
- نمودار ۹- تعداد تراکنش‌های پرداخت کارتی (شاپرکی) به تفکیک کانال پرداخت ۱۸
- نمودار ۱۰- مبلغ تراکنش‌های پرداخت کارتی (شاپرکی) به تفکیک نوع تراکنش ۱۹
- نمودار ۱۱- روند تغییرات تعداد تراکنش‌های پرداخت کارتی (شاپرک) طی یک سال اخیر ۱۹
- نمودار ۱۲- روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های پرداخت کارتی شاپرک طی یک سال اخیر ۲۰
- نمودار ۱۳- سهم سامانه‌های ملی پرداخت از ارزش کل مبادلات الکترونیکی پرداخت شده ۲۱
- نمودار ۱۴- درصد تغییرات ماهانه تعداد تراکنش‌ها در هر سامانه در مردادماه و مقایسه آن با متوسط رشد ماهانه طی یک سال گذشته ۲۲
- نمودار ۱۵- درصد تغییرات ماهانه مبلغ تراکنش‌ها در هر سامانه در مردادماه و مقایسه آن با متوسط رشد ماهانه طی یک سال گذشته ۲۲
- نمودار ۱۶- ارزش تراکنش‌های پرداخت شده در سامانه‌های ملی پرداخت طی یک سال گذشته ۲۳

تعاریف

تراکنش: هر نوع عملیات مالی الکترونیکی که منجر به ارائه خدمت و یا تحویل کالا به مشتریان حقیقی یا حقوقی می‌شود.

ساتنا: سامانه تسویه ناخالص آنی است که دربرگیرنده تسویه پرداخت‌های کلان بین بانکی، انتقال وجه فوری بین حساب‌های مشتریان در دو بانک و تسویه مبادلات سیستم‌ها است.

پایا: سامانه پایاپای الکترونیکی است که به عنوان زیرساخت اصلی انتقال وجه بین بانکی راه‌اندازی شده است. در حال حاضر، پایا تراکنش‌های دستور پرداخت واریز مستقیم و تسویه شاپرک را دربرمی‌گیرد.

شتاب: شبکه تبادل اطلاعات بین بانکی است که دامنه وسیعی از تبادلات مالی از قبیل برداشت وجه نقد، انتقال وجه، خرید، پرداخت قبوض و مانده‌گیری را دربرمی‌گیرد.

شاپرک: شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی است که پرداخت‌های کارتی خرید، پرداخت قبوض و مانده‌گیری از طریق مراکز فروش کالا و خدمات، اینترنت و تلفن همراه را پوشش می‌دهد.

جدول ۱ - شاخص‌های عمده اقتصادی

۱۳۹۵		۱۳۹۴	شاخص اقتصادی
مرداد	تیر	مرداد	
۲۴۵/۵۰	۲۴۲/۸۰	۲۲۴/۴۰	شاخص بهای کالا*
۷۹/۶۹	۷۹/۶۹	۷۷/۸۶	جمعیت (میلیون)
۳۱۰۰۶	۳۰۷۶۴	۲۹۶۹۳	متوسط نرخ ارز مبادله‌ای باراز بین بانکی (ریال)

* سال پایه، سال ۱۳۹۰ است

تغییرات نسخه جاری: افزودن «ضمیمه: اصلاحیه بولتن تیرماه» در بخش انتهایی.

۱. سامانه‌های ملی پرداخت در یک نگاه

جدول ۲ - تعداد و مبلغ تراکنش‌های پردازش و تسویه شده مشتریان غیربانکی در نظام‌های پرداخت

درصد تغییر		مبلغ تراکنش‌های پردازش شده به ازای هر ۱۰۰۰ نفر (میلیون ریال)			درصد تغییر		تعداد تراکنش‌های پردازش شده به ازای هر ۱۰۰۰ نفر			سامانه
ماه‌پایانه	سال‌پایانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌پایانه	سال‌پایانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مرداد	تیر	مرداد			مرداد	تیر	مرداد	
-۲/۹	۳۸/۹	۲۳.۴۲۶	۲۴.۱۳۶	۱۶.۸۶۲	۵/۵	۴۳/۳	۱۱	۱۰	۸	ساتنا (بین مشتری)
-۹/۱	۸۹/۷	۳.۷۰۰	۴.۰۷۱	۱.۹۵۰	-۶/۴	۵۰/۰	۵۱	۵۵	۳۴	پایا (دستورپرداخت واریز مستقیم)
۶/۴	۲۷/۸	۲۶.۷۲۷	۲۵.۱۲۴	۲۰.۹۱۴	۴/۷	۱۸/۹	۱۷.۵۳۱	۱۶.۷۴۹	۱۴.۷۴۴	شتاب
۳/۳	۱۸/۲	۸.۱۵۷	۷.۸۹۶	۶.۹۰۱	۱/۹	۱۲/۲	۳.۷۲۱	۳.۶۵۳	۳.۳۱۸	پایانه خودپرداز
۸/۳	۲۶/۵	۲.۵۷۲	۲.۳۷۴	۲.۰۳۴	۵/۰	۱۳/۹	۷۱	۶۸	۶۲	پایانه شعبه
۱۲/۶	۴۹۸/۰	۲۸	۲۵	۵	۹/۸	۳۳۳/۸	۸	۷	۲	پایانه کیوسک
۷/۸	۳۰/۷	۱۴.۵۱۷	۱۳.۴۶۵	۱۱.۱۰۳	۵/۴	۲۰/۱	۱۳.۲۶۳	۱۲.۵۸۳	۱۱.۰۴۴	شاپرک
۸/۲	۲۹/۷	۱۳.۴۹۳	۱۲.۴۷۳	۱۰.۴۰۶	۶/۴	۴۱/۸	۱۱.۵۴۷	۱۰.۸۵۶	۸.۱۴۲	پایانه فروش
۳/۲	۵۰/۱	۹۵۲	۹۲۲	۶۳۴	۹/۴	-۵۴/۱	۳۴۳	۳۱۳	۷۴۷	اینترنت
۲/۹	۱۳/۸	۷۱	۶۹	۶۳	-۲/۹	-۳۶/۳	۱.۳۷۳	۱.۴۱۴	۲.۱۵۶	تلفن همراه

جدول ۳- تعداد و مبلغ تراکنش‌های پردازش و تسویه شده مشتریان غیربانکی در نظام‌های پرداخت به ازای هر ۱۰۰۰ نفر

درصد تغییر		مبلغ تراکنش‌های پردازش شده به ازای هر ۱۰۰۰ نفر (میلیون ریال)			درصد تغییر		تعداد تراکنش‌های پردازش شده به ازای هر ۱۰۰۰ نفر			سامانه
ماه‌بانه	سال‌بانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌بانه	سال‌بانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مرداد	تیر	مرداد			مرداد	تیر	مرداد	
-۲/۹	۳۸/۹	۲۳.۴۲۶	۲۴.۱۳۶	۱۶.۸۶۲	۵/۵	۴۳/۳	۱۱	۱۰	۸	ساتنا (بین مشتری)
-۹/۱	۸۹/۷	۳.۷۰۰	۴.۰۷۱	۱.۹۵۰	-۶/۴	۵۰/۰	۵۱	۵۵	۳۴	پایا (دستورپرداخت واریز مستقیم)
۶/۴	۲۷/۸	۲۶.۷۲۷	۲۵.۱۲۴	۲۰.۹۱۴	۴/۷	۱۸/۹	۱۷.۵۳۱	۱۶.۷۴۹	۱۴.۷۴۴	شتاب
۳/۳	۱۸/۲	۸.۱۵۷	۷.۸۹۶	۶.۹۰۱	۱/۹	۱۲/۲	۳.۷۲۱	۳.۶۵۳	۳.۳۱۸	پایانه خودپرداز
۸/۳	۲۶/۵	۲.۵۷۲	۲.۳۷۴	۲.۰۳۴	۵/۰	۱۳/۹	۷۱	۶۸	۶۲	پایانه شعبه
۱۲/۶	۴۹۸/۰	۲۸	۲۵	۵	۹/۸	۳۳۳/۸	۸	۷	۲	پایانه کیوسک
۷/۸	۳۰/۷	۱۴.۵۱۷	۱۳.۴۶۵	۱۱.۱۰۳	۵/۴	۲۰/۱	۱۳.۲۶۳	۱۲.۵۸۳	۱۱.۰۴۴	شاپرک
۸/۲	۲۹/۷	۱۳.۴۹۳	۱۲.۴۷۳	۱۰.۴۰۶	۶/۴	۴۱/۸	۱۱.۵۴۷	۱۰.۸۵۶	۸.۱۴۲	پایانه فروش
۳/۲	۵۰/۱	۹۵۲	۹۲۲	۶۳۴	۹/۴	-۵۴/۱	۳۴۳	۳۱۳	۷۴۷	اینترنت
۲/۹	۱۳/۸	۷۱	۶۹	۶۳	-۲/۹	-۳۶/۳	۱.۳۷۳	۱.۴۱۴	۲.۱۵۶	تلفن همراه

جدول ۴ - موقعیت ایران در مقایسه با کشورهای کمیته پرداخت و زیرساخت‌های بازار (CPMI) در خصوص تراکنش‌های الکترونیکی مشتریان غیربانکی (دلار)

شماره	کشور**	متوسط ارزش تراکنش‌ها به ازای هر نفر	شماره	کشور**	متوسط ارزش هر تراکنش
۱	انگلستان	۱۵۷.۵۵۳	۱	چین	۱۲.۴۹۹
۲	آلمان	۹۵.۰۹۲	۲	عربستان سعودی	۸.۷۴۰
۳	استرالیا	۵۳.۸۳۶	۳	مکزیک	۶.۴۳۴
۴	سوئیس	۵۰.۳۶۶	۴	انگلستان	۶.۱۴۵
۵	عربستان سعودی	۴۵.۱۵۳	۵	آلمان	۴.۷۰۰
۶	فرانسه	۴۴.۳۹۰	۶	سوئیس	۳.۰۹۴
۷	بلژیک	۴۱.۲۶۵	۷	ایتالیا	۲.۸۸۹
۸	هلند	۳۹.۵۱۲	۸	بلژیک	۲.۰۴۴
۹	کره جنوبی	۳۱.۹۶۵	۹	فرانسه	۱.۹۳۰
۱۰	سوئد	۲۰.۸۲۲	۱۰	روسیه	۱.۸۴۲
۱۱	ایتالیا	۱۷.۸۰۶	۱۱	استرالیا	۱.۷۸۳
۱۲	مکزیک	۱۴.۴۹۹	۱۲	هندوستان	۱.۵۷۲
۱۳	کانادا	۱۴.۰۳۹	۱۳	امریکا	۱.۳۵۲
۱۴	سنگاپور	۱۳.۷۸۲	۱۴	هلند	۱.۳۱۵
۱۵	چین	۱۱.۸۶۶	۱۵	کره جنوبی	۱.۱۳۱
۱۶	روسیه	۱۰.۴۵۹	۱۶	برزیل	۸۲۰
۱۷	برزیل	۸.۸۵۸	۱۷	آفریقای جنوبی	۷۶۹
۱۸	آفریقای جنوبی	۳.۷۳۰	۱۸	سوئد	۶۶۶
۱۹	ایران	۱.۷۳۷	۱۹	کانادا	۵۷۵
۲۰	هندوستان	۱.۰۳۵	۲۰	سنگاپور	۲۳۷
۲۱	ترکیه	۲۳۴	۲۱	ترکیه	۶۷
	امریکا	موجود نیست	۲۲	ایران	۵۶

* اطلاعات کشورهای CPMI مربوط به مجموع تراکنش‌های الکترونیکی مشتریان طی سال ۲۰۱۳ بوده که متوسط ماهانه برای آنها محاسبه شده است؛ حال آنکه اطلاعات ایران مربوط به مرداد ۱۳۹۵ است که تاثیرپذیر از تغییرات فصلی است.

۲. عملکرد سامانه‌های ملی پرداخت

در این بخش به عملکرد سامانه‌های ساتنا، پایا، شتاب و شاپرک به تفصیل می‌پردازیم.

۲-۱. سامانه تسویه ناخالص آنی (ساتنا):

جدول ۵ - تعداد و مبلغ تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در ساتنا

درصد تغییر		مبلغ (هزار میلیارد ریال)			درصد تغییر		تعداد (هزار)			سامانه
ماه‌یانه	سال‌یانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌یانه	سال‌یانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مرداد	تیر	مرداد			مرداد	تیر	مرداد	
۲/۰	۱۱/۵	۵,۶۳۴	۵,۵۲۶	۵,۰۵۴	۵/۵	۴۱/۰	۹۰۷	۸۶۰	۶۴۳	ساتنا
۷/۹	-۲۱/۸	۹۷۸	۹۰۷	۱,۲۵۱	۳/۹	-۱۲/۲	۱۱	۱۰	۱۲	بین بانکی
-۲/۹	۳۸/۹	۱,۸۲۴	۱,۸۷۹	۱,۳۱۳	۵/۵	۴۳/۳	۸۷۳	۸۲۷	۶۰۹	بین مشتری
۳/۴	۱۳/۷	۲,۸۳۲	۲,۷۴۰	۲,۴۹۰	۳/۱	۶/۰	۲۳	۲۲	۲۲	تسویه مبادلات سیستم‌ها

ساتنا در مرداد ۹۵ قریب ۹۰۰ هزار تراکنش به ارزش بیش از ۵,۶۰۰ هزار میلیارد ریال را پردازش نموده است. تعداد تراکنش‌های ساتنا نسبت به ماه گذشته از رشد ۵/۵ درصدی و مبلغ آنها از رشد ناچیز ۲ درصدی برخوردار بوده‌اند. در ماه جاری، تنها در عملیات بین مشتری شاهد افت مبلغی ۳ درصدی هستیم (جدول ۵).

نکته قابل توجه این است که در مقایسه با مرداد ۹۴ تعداد انتقال وجه‌های ساتنا از رشد بالای ۴۰ درصدی (رشد سال‌یانه تعدادی در ماه گذشته نیز روندی مشابه داشته است) و مبلغ آنها از رشد ۱۲ درصدی برخوردار بوده‌اند که بیشترین سهم این افزایش مربوط به رشد تراکنش‌های بین مشتریان است.

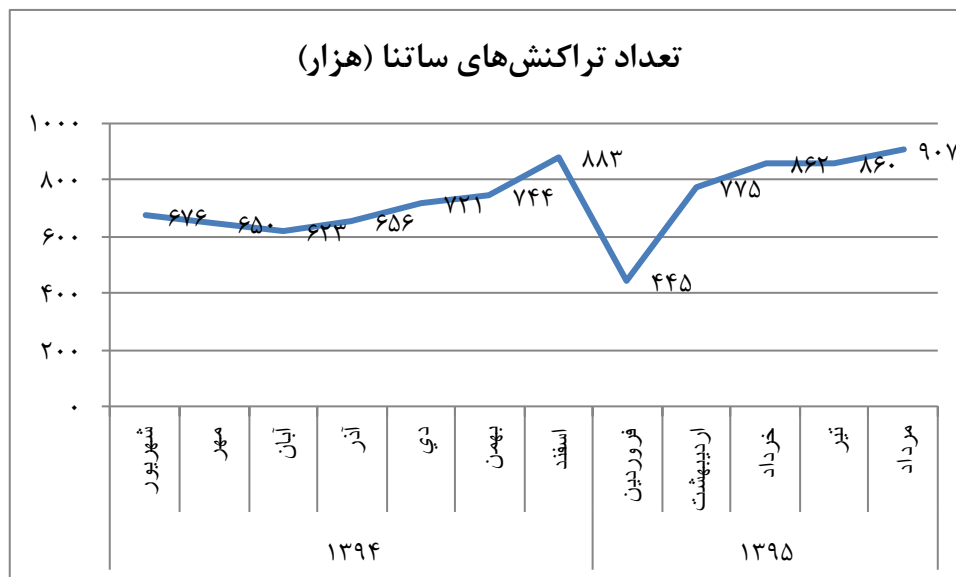
تعداد تراکنش‌های بین بانکی نسبت به سال گذشته کاهش ۱۲ درصدی و مبلغ آنها کاهش ۲۲ درصدی داشته‌اند. (جدول ۵)

متوسط مبلغ اسمی تراکنش‌های بین بانکی در مرداد ۹۵ بیش از ۹۰ میلیارد ریال بوده که نسبت به مرداد سال گذشته حدود ۱۱ درصد کاهش داشته است. در خصوص تراکنش‌های بین مشتری، متوسط مبلغ از ۲,۱۵۵ میلیون ریال در مرداد ۹۴ با کاهش تقریبی ۳ درصدی به ۲,۰۸۹ میلیون ریال در مرداد ۹۵ رسیده است که البته با مقایسه مبالغ واقعی و با در نظر گرفتن تورم، مشاهده می‌شود شاخص مزبور در حقیقت، بیش از ۱۱ درصد کاهش داشته است. از آنجاییکه در ماه گذشته نیز شاهد رشد منفی متوسط مبلغ تراکنش‌های مشتریان غیربانکی بودیم، می‌توان به شناخت بیشتر مردم و استقبال آنها از ساتنا در انتقال وجه بین بانکی حتی برای مبالغ کم، پی برد.

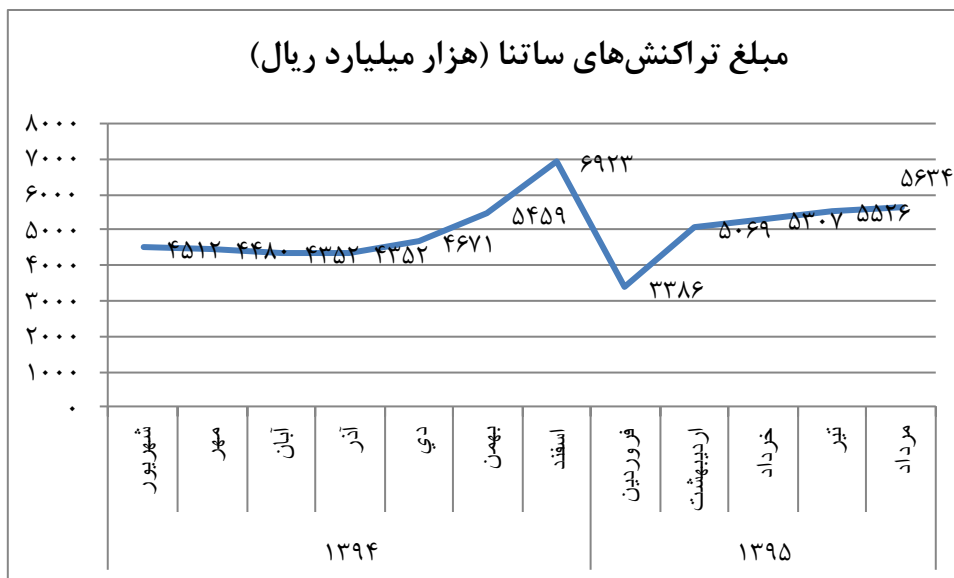
در مقایسه با ماه گذشته، متوسط مبلغ تراکنش‌های بین بانکی افزایش و متوسط مبلغ تراکنش‌های بین مشتری کاهش داشته‌اند. (جدول ۶)

جدول ۶ - متوسط مبلغ اسمی و واقعی تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در ساتنا (میلیون ریال)

درصد تغییر		متوسط مبلغ واقعی هر تراکنش			درصد تغییر		متوسط مبلغ هر تراکنش			سامانه
ماه‌بانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌بانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مرداد	تیر	مرداد			مرداد	تیر	مرداد	
-۴/۴	-۲۷/۷	۲.۵۳۱	۲.۶۴۷	۳.۵۰۲	-۳/۳	-۲۰/۹	۶.۲۱۳	۶.۴۲۶	۷.۸۵۹	ساتنا
۲/۷	-۱۸/۶	۳۷.۱۱۰	۳۶.۱۳۷	۴۵.۵۹۵	۳/۸	-۱۱/۰	۹۱.۱۰۶	۸۷.۷۴۰	۱۰۲.۳۱۶	بین بانکی
-۹/۱	-۱۱/۴	۸۵۱	۹۳۶	۹۶۰	-۸/۰	-۳/۱	۲۰.۸۹	۲.۲۷۲	۲.۱۵۵	بین مشتری
-۰/۸	-۲/۰	۵۰.۱۷۴	۵۰.۵۷۵	۵۱.۱۷۶	۰/۳	۷/۳	۱۲۳.۱۷۶	۱۲۲.۷۹۷	۱۱۴.۸۳۹	تسویه مبادلات سیستم‌ها

نمودار ۱- روند تغییرات تعداد تراکنش‌های پردازش شده در ساتنا (بین بانکی، بین مشتری و تسویه مبادلات سیستم‌ها) طی یک سال اخیر - همانطور که مشاهده می‌شود، تعداد تراکنش‌ها پیرو روندی صعودی با شیبی نسبتاً ملایم است که به‌طور ناگهانی و براساس تغییرات فصلی در اسفندماه و فروردین ماه به ترتیب افزایش و کاهش قابل توجهی داشته‌اند و در ماه‌های اول سال جاری مجدداً به حالت نرمال خود، بازمی‌گردند.

نمودار ۲- روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های پردازش شده در ساتنا (بین بانکی، بین مشتری و تسویه مبادلات سیستم‌ها) طی یک‌سال اخیر- مبلغ تراکنش‌ها همچون تعداد آنها روندی صعودی با شیبی ملایم دارد که در اسفندماه و فروردین ماه، تغییرات فصلی قابل توجهی دارند.

۲-۲. اتاق پایاپای الکترونیک (پایا):

جدول ۷- تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در پایا

درصد تغییر		مبلغ (هزار میلیارد ریال)				درصد تغییر		تعداد (میلیون)			سامانه
ماه‌بانه	سال‌بانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌بانه	سال‌بانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴		
		مرداد	تیر	مرداد			مرداد	تیر	مرداد		
۰/۴	۳۵/۰	۱.۳۷۲	۱.۳۶۶	۱.۰۱۷	۳/۱	۲۳/۳	۱۷۲	۱۶۷	۱۴۰	پایا	
-۹/۱	۸۹/۷	۲۸۸	۳۱۷	۱۵۲	-۶/۴	۵۰/۰	۴	۴	۳	دستور پرداخت واریز مستقیم	
۳/۳	۲۵/۴	۱.۰۸۴	۱.۰۴۹	۸۶۵	۳/۳	۲۲/۸	۱۶۸	۱۶۳	۱۳۷	تسویه شاپرک	

تعداد تراکنش‌های پایا در مرداد ۹۵ بیش از ۱۷۰ میلیون به ارزشی قریب به ۱۴۰۰ هزار میلیارد ریال بوده که نسبت به سال گذشته افزایش چشمگیر ۲۳ درصدی داشته است (ماه گذشته رشد ۳۷ درصدی را شاهد بودیم). چنین افزایشی در هر دو نوع خدمت ارائه شده توسط پایا یعنی دستورپرداخت واریز مستقیم و تسویه شاپرک مشاهده می‌شود.

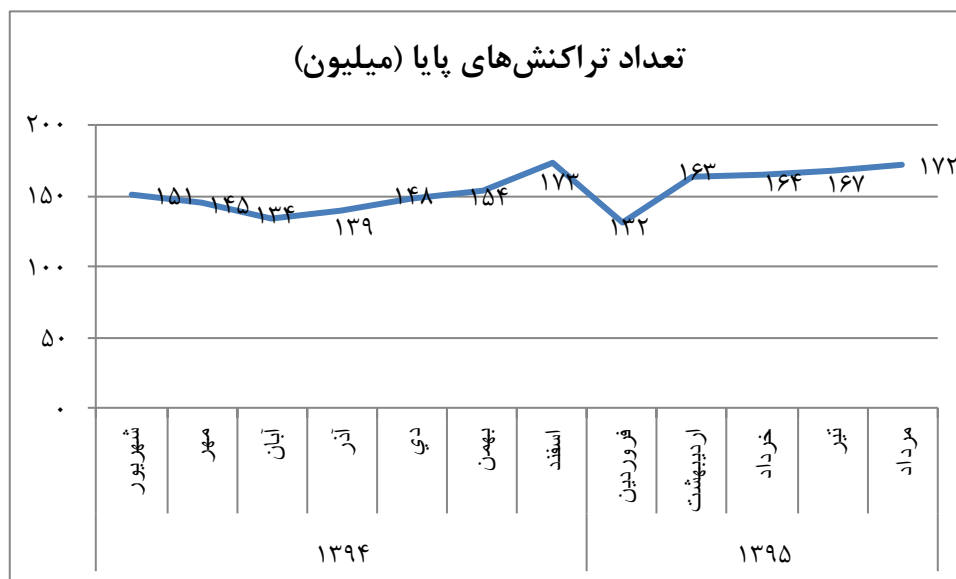
در مقایسه با ماه گذشته، لیکن رشد بسیار ناچیز سه درصدی در تعداد تراکنش‌ها مشاهده می‌شود که در حقیقت گواه بر ثبات نسبی سامانه است.

از سوی دیگر، همانطور که از جدول ۸ پیداست، متوسط مبلغ هر دستورپرداخت واریز مستقیم از حدود ۵۷ میلیون ریال در سال گذشته به ۷۲ میلیون ریال افزایش یافته است که این افزایش قابل توجه (۲۷ درصد) در

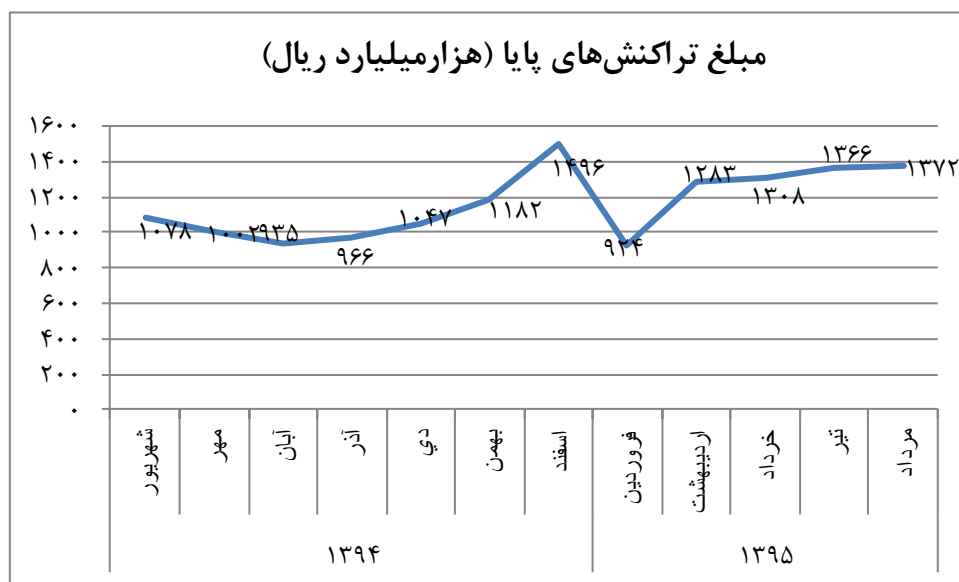
مبالغ واقعی نیز، البته با شدت کمتری (۱۶ درصد) مشاهده می‌شود. درخصوص متوسط مبلغ اسمی دستورپرداخت‌های ارسالی شاپرک، رشد ناچیز ۲ درصدی نسبت به سال گذشته ملاحظه می‌شود که البته با حذف شاخص تورم، شاهد رشد منفی ۷ درصدی در مبالغ واقعی دستورپرداخت‌های مزبور هستیم.

جدول ۸ - متوسط مبلغ اسمی و واقعی تراکنش‌های پردازش شده در پایا (هزار ریال)

درصد تغییر		متوسط مبلغ واقعی هر تراکنش			درصد تغییر		متوسط مبلغ هر تراکنش			سامانه
ماه‌بانه	سال‌بانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌بانه	سال‌بانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مرداد	تیر	مرداد			مرداد	تیر	مرداد	
-۳/۶	۰/۱	۳.۲۴۲	۳.۳۶۵	۳.۲۳۹	-۲/۶	۹/۵	۷.۹۵۹	۸.۱۶۹	۷.۲۶۸	پایا
-۴/۰	۱۵/۶	۲۹.۳۲۰	۳۰.۵۵۲	۲۵.۳۶۵	-۳/۰	۲۶/۵	۷۱.۹۸۰	۷۴.۱۷۹	۵۶.۹۱۹	دستور پرداخت واریز مستقیم
-۱/۱	-۶/۶	۲.۶۲۲	۲.۶۵۲	۲.۸۰۹	۰/۰	۲/۱	۶.۴۳۸	۶.۴۳۸	۶.۳۰۳	تسویه شاپرک

نمودار ۳ - روند تغییرات تعداد تراکنش‌های پردازش شده در پایا (دستور پرداخت واریز مستقیم و تسویه شاپرک) طی یک سال اخیر - تعداد تراکنش‌ها از روندی صعودی، خطی و با شیبی بسیار ملایم، پیروی می‌کنند و تنها در برخی ماه‌ها نظیر اسفند و فروردین رفتاری متفاوت که ناشی از تغییرات فصلی است، مشاهده می‌شود.

نمودار ۴ - روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های پردازش شده در پایا (دستور پرداخت واریز مستقیم و تسویه شاپرک) طی یک‌سال اخیر - مبلغ تراکنش‌ها روندی صعودی با شیبی تندتر نسبت به تعداد آنها دارد که در اسفندماه و فروردین ماه، تغییرات فصلی قابل توجهی دارند.

۳-۲. شبکه تبادل اطلاعات بین بانکی (شتاب):

جدول ۹ - تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های کارتی شتاب

ماه‌یانه	درصد تغییر سالیانه	مبلغ (هزار میلیارد ریال)				درصد تغییر		تعداد (میلیون)			سامانه
		۱۳۹۵		۱۳۹۴		ماه‌یانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مرداد	تیر	مرداد	مرداد			تیر	مرداد		
۶/۴	۲۷/۸	۲۰۰۱	۱۰۹۵۶	۱۰۶۲۸	۴/۷	۱۸/۹	۱۰۳۶۵	۱۰۳۰۴	۱۰۱۴۸	شتاب	
۳/۳	۱۸/۲	۶۳۵	۶۱۵	۵۳۷	۱/۹	۱۲/۲	۲۹۰	۲۸۴	۲۵۸	پایانه خودپرداز	
۸/۳	۲۶/۵	۲۰۰	۱۸۵	۱۵۸	۵/۰	۱۳/۹	۶	۵	۵	پایانه شعبه	
۱۲/۶	۴۹۸/۰	۲	۲	۰	۹/۸	۳۳۳/۸	۱	۱	۰	پایانه کیوسک	
۷/۸	۳۰/۷	۱۰۱۳۰	۱۰۰۴۸	۸۶۴	۵/۴	۲۰/۱	۱۰۰۳۳	۹۸۰	۸۶۰	شاپرک	
۶/۵	۶۶/۸	۱۱۳	۱۰۶	۶۸	۶/۷	۴۶/۸	۳۶	۳۴	۲۵	سایر*	

* شامل تلفن ثابت و تراکنش‌های غیرشاپرکی پایانه فروش، اینترنت و تلفن همراه

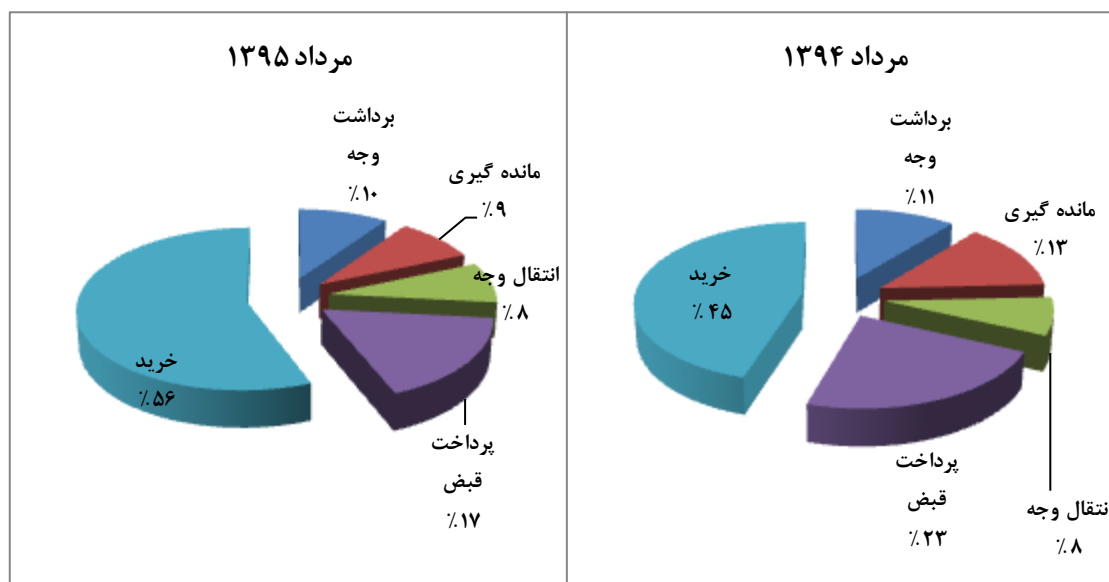
شبکه شتاب در مرداد ۹۵ قریب ۱,۴۰۰ میلیون تراکنش به ارزش بیش از ۲,۰۰۰ هزار میلیارد ریال را پردازش نموده که نسبت به مرداد سال گذشته از رشد تقریبی ۱۹ درصدی برخوردار بوده است. با توجه به داشتن روندی نسبتاً مشابه طی ماه‌های گذشته، می‌توان دستیابی به ثباتی نسبی در این سامانه را استنباط نمود. از میان پایانه‌های متصل به شتاب، بیشترین رشد سالیانه تعدادی و مبلغی به تراکنش‌های پردازش شده

در پایانه کیوسک به ترتیب با رشد ۳۳۴ و ۴۹۸ درصدی، و کمترین رشد به تراکنش‌های پردازش شده در پایانه‌های خودپرداز اختصاص دارد. (جدول ۹ و جدول ۲)

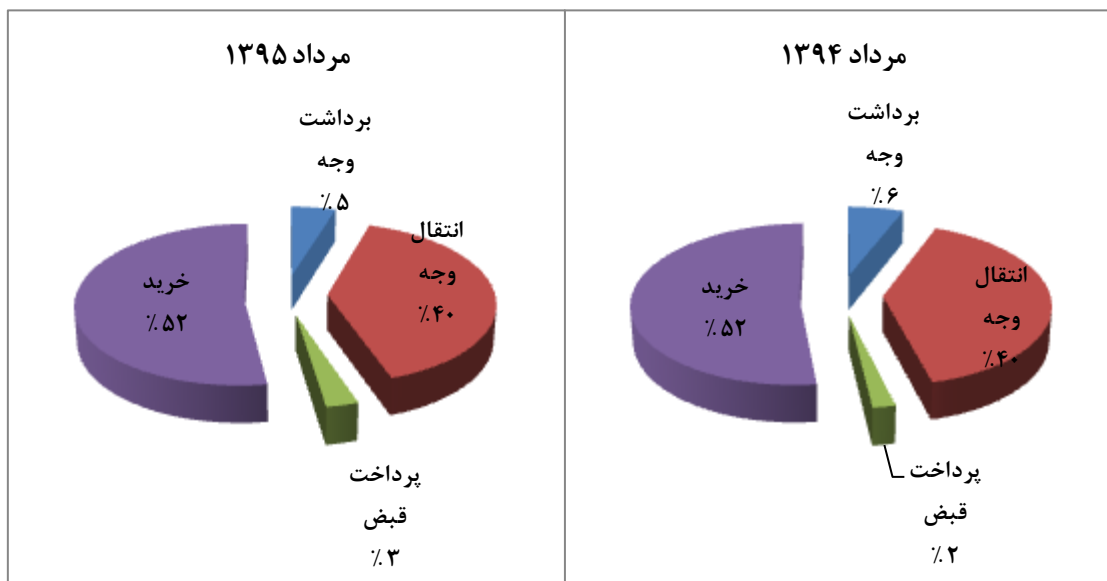
بر اساس تفکیک صورت پذیرفته در جدول ۱۰ و همچنین نمودار ۵، ملاحظه می‌شود مشتریان بانکی در سال ۹۵ نسبت به سال گذشته، رفتاری متفاوت از خود نشان داده و استقبال آنها از خرید با کارت بیش از برداشت وجه نقد بوده است. البته سیاست بانک مرکزی در دریافت کارمزد بابت عملیات مانده‌گیری نیز که از خرداد ۹۳ عملیاتی شده است از تعداد عملیات مزبور نیز کاسته است. با این وجود، مبلغ تراکنش‌های شتابی با توجه به نمودار ۶ به ثبات نسبی رسیده‌اند؛ تنها ۱ درصد از سهم مبلغی برداشت وجه کاسته شده که به سهم پرداخت قبض افزوده شده است؛ در ماه‌های گذشته نیز، چنین ثباتی مشاهده شده بود.

جدول ۱۰ - تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های پردازش و تسویه شده مشتریان غیربانکی در شتاب به تفکیک نوع خدمت

درصد تغییر		مبلغ (هزار میلیارد ریال)				درصد تغییر		تعداد (میلیون)			
ماهانه	سالانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴		ماهانه	سالانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مرداد	تیر	مرداد	مرداد			تیر	مرداد		
۶/۴	۲۷/۸	۲۰۰۱	۱۰۹۵۶	۱۰۶۲۸	۴/۷	۱۸/۹	۱۰۳۶۵	۱۰۳۰۴	۱۰۱۴۸	شتاب	
۱/۲	۲/۲	۱۰۰	۹۹	۹۸	۲/۰	۵/۹	۱۳۲	۱۳۰	۱۲۵	برداشت وجه	
-	-	-	-	-	۲/۲	-۲۱/۵	۱۲۰	۱۱۸	۱۵۳	مانده‌گیری	
۵/۴	۲۷/۴	۸۳۲	۷۸۹	۶۵۳	۳/۴	۲۷/۸	۱۱۱	۱۰۸	۸۷	انتقال وجه	
-۳/۳	۷۹/۷	۵۸	۶۰	۳۲	۰/۹	-۱۰/۶	۲۳۵	۲۳۳	۲۶۳	پرداخت قبض	
۸/۲	۲۹/۱	۱۰۰۹۱	۱۰۰۰۸	۸۴۵	۷/۰	۴۷/۴	۷۶۶	۷۱۶	۵۱۹	خرید	

نمودار ۵ - تعداد تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در شتاب به تفکیک نوع خدمت - مرداد ۹۴ و ۹۵

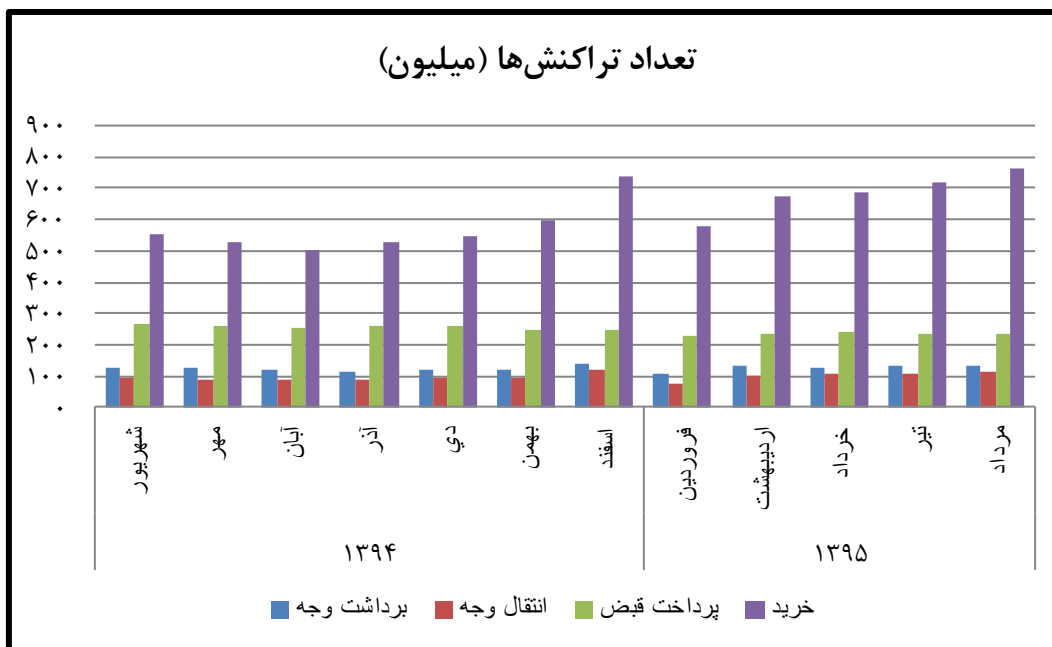

نمودار ۶ - مبلغ تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در شتاب به تفکیک نوع خدمت - مرداد ۹۴ و ۹۵

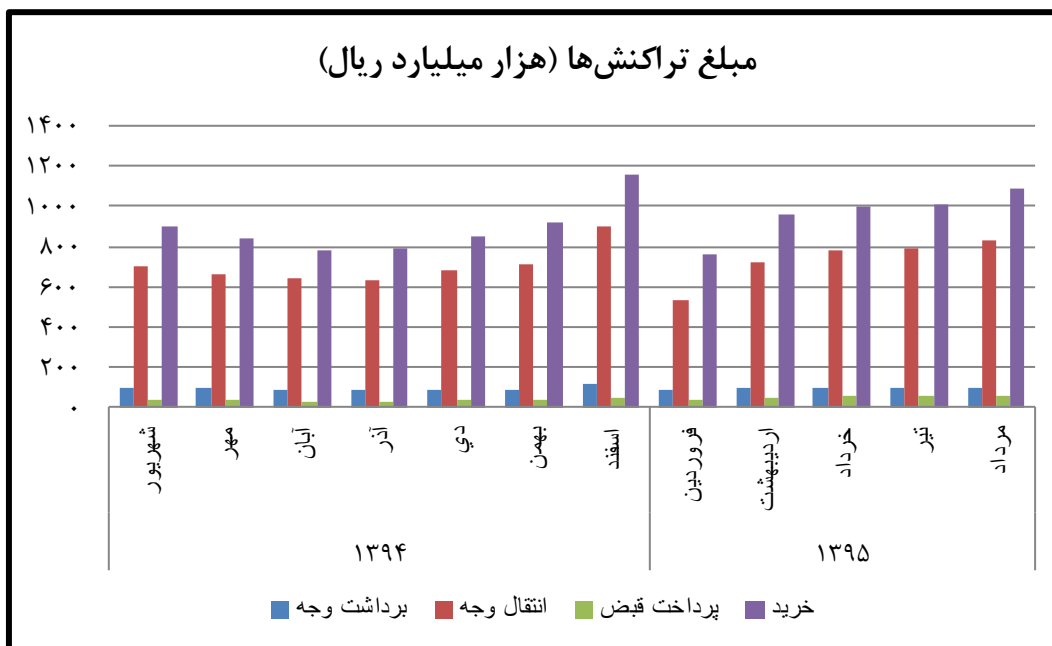
همچون ماه گذشته، متوسط مبالغ اسمی تراکنش‌های شتابی از رشد سالیانه ناچیز مثبتی برخوردار بوده‌اند، درحقیقت متوسط مبلغ هر تراکنش شتابی از قریب یک میلیون و چهارصد هزار ریال به یک میلیون و پانصد هزار ریال افزایش یافته است. با این وجود، متوسط مبالغ واقعی همچون ماه‌های گذشته رشد منفی داشته‌اند.

جدول ۱۱ - متوسط مبلغ تراکنش‌های کارتی (هزار ریال)

درصد تغییر		متوسط مبلغ واقعی هر تراکنش			درصد تغییر		متوسط مبلغ هر تراکنش			سامانه
ماه‌بانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌بانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مرداد	تیر	مرداد			مرداد	تیر	مرداد	
۰/۵	-۱/۸	۶۲۱	۶۱۸	۶۳۲	۱/۶	۷/۵	۱.۵۲۵	۱.۵۰۰	۱.۴۱۸	شتاب
۰/۳	-۳/۷	۸۹۳	۸۹۰	۹۲۷	۱/۴	۵/۴	۲.۱۹۲	۲.۱۶۲	۲.۰۸۰	پایانه خودپرداز
۲/۱	۱/۵	۱۴.۷۷۲	۱۴.۴۷۴	۱۴.۵۶۰	۳/۲	۱۱/۰	۳۶.۲۶۶	۳۵.۱۴۲	۳۲.۶۷۲	پایانه شعبه
۱/۵	۲۶/۰	۱.۴۶۴	۱.۴۴۳	۱.۱۶۲	۲/۶	۳۷/۸	۳.۵۹۴	۳.۵۰۳	۲.۶۰۷	پایانه کیوسک
۱/۲	-۰/۵	۴۴۶	۴۴۱	۴۴۸	۲/۳	۸/۹	۱.۰۹۵	۱.۰۷۰	۱.۰۰۵	شاپرک

نمودار ۷- روند تغییرات تعداد تراکنش‌های کارت‌تی به تفکیک نوع عملیات طی یک‌سال اخیر - همانطور که ملاحظه می‌شود بیشترین تاثیر پذیری نسبت به تغییرات فصلی در عملیات خرید کارت‌تی مشاهده می‌شود که در آخرین ماه سال ۹۴ جهش قابل توجهی رو به بالایی داشته‌اند: به‌طور تقریبی، ماهانه ۱۲۵ میلیون به برداشت وجه، ۹۸ میلیون به انتقال وجه، ۲۴۸ میلیون به پرداخت قبض و ۶۱۷ میلیون به خرید کارت‌تی اختصاص داشته است (مشابه ماه گذشته).

نمودار ۸- روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های کارت‌تی به تفکیک نوع عملیات طی یک‌سال اخیر - درخصوص مبلغ تراکنش‌ها عملیات خرید و انتقال وجه نسبت به تغییرات فصلی، تاثیرپذیرتر بوده‌اند. به‌طور متوسط قریب ۹۵ هزار میلیارد ریال به برداشت وجه، ۷۱۷ هزار میلیارد ریال به انتقال وجه، ۴۴ هزار میلیارد ریال به پرداخت قبض و بیش از ۹۲۰ هزار میلیارد ریال به خرید کارت‌تی اختصاص داشته است (مشابه ماه گذشته).

۲-۴. شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی (شاپرک):

جدول ۱۲ - تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شاپرک

ماه‌بانه	سال‌بانه	مبلغ (هزار میلیارد ریال)				درصد تغییر		تعداد (میلیون)			سامانه
		۱۳۹۵		۱۳۹۴		ماه‌بانه	سال‌بانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مرداد	تیر	مرداد	مرداد			تیر	مرداد		
۷/۸	۳۰/۷	۱.۱۳۰	۱.۰۴۸	۸۶۴	۵/۴	۲۰/۱	۱.۰۲۳	۹۸۰	۸۶۰	شاپرک	
۸/۲	۲۹/۷	۱.۰۵۱	۹۷۱	۸۱۰	۶/۴	۴۱/۸	۸۹۹	۸۴۵	۶۳۴	پایانه فروش	
۳/۲	۵۰/۱	۷۴	۷۲	۴۹	۹/۴	-۵۴/۱	۲۷	۲۴	۵۸	اینترنت	
۲/۹	۱۳/۸	۶	۵	۵	-۲/۹	-۳۶/۳	۱۰۷	۱۱۰	۱۶۸	تلفن همراه	

تعداد تراکنش‌های شاپرک در مرداد ۹۵ بیش از یک میلیارد به ارزش قریب به ۱,۱۰۰ هزار میلیارد ریال بوده که نسبت به مرداد سال گذشته، ۲۰ درصد رشد داشته است. در میان این تراکنش‌ها، تنها تراکنش‌های پایانه فروش با رشد تعدادی قریب ۴۲ درصد، نسبت به مرداد ۹۴ نمو داشته و تراکنش‌های اینترنت و تلفن همراه رشد بالای منفی داشته‌اند؛ این کاهش تعدادی به‌ویژه در خصوص تراکنش‌های اینترنتی بیشتر مشهود است. البته، با وجود این رشد منفی، مبلغ تراکنش‌های اینترنتی بیش از ۵۰ درصد رشد سالانه داشته است (ماه گذشته نیز چنین روندی مشاهده شده بود).

با توجه به رشد قابل توجه تعداد تراکنش‌های پایانه‌های فروشگاه‌ها، متوسط مبلغ اسمی و واقعی آنها نسبت به سال گذشته کاهش داشته است که نشان از تغییر در رفتار مردم و استقبال بیشتر آنها از بانکداری الکترونیک حتی برای مبادلات خردشان دارد. لیکن، در خصوص پرداخت‌های پردازش شده در اینترنت و تلفن همراه شاهد رشد مثبت قابل توجهی در متوسط مبلغ هر پرداخت هستیم؛ بعنوان مثال، متوسط مبلغ اسمی هر تراکنش اینترنتی از هشتصد و پنجاه هزار ریال در مرداد ۹۴، با بیش از سه برابر رشد در مرداد ۹۵ به حدود دو میلیون و هشتصد هزار ریال افزایش یافته است.

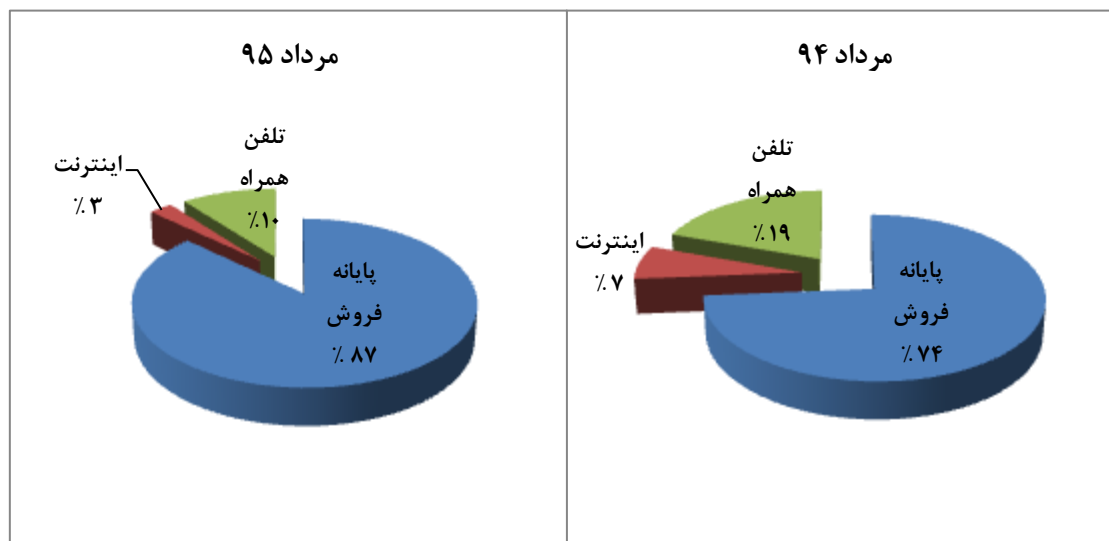
جدول ۱۳ - متوسط مبلغ تراکنش‌های شاپرک (هزار ریال)

ماه‌بانه	سال‌بانه	متوسط مبلغ واقعی هر تراکنش			درصد تغییر		متوسط مبلغ هر تراکنش			سامانه
		۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌بانه	سال‌بانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مرداد	تیر	مرداد			مرداد	تیر	مرداد	
۱/۲	-۰/۵	۴۴۶	۴۴۱	۴۴۸	۲/۳	۸/۹	۱.۰۹۵	۱.۰۷۰	۱.۰۰۵	شاپرک
۰/۶	-۱۶/۴	۴۷۶	۴۷۳	۵۷۰	۱/۷	-۸/۶	۱.۱۶۹	۱.۱۴۹	۱.۲۷۸	پایانه فروش
-۶/۷	۱۹۸/۹	۱.۱۳۲	۱.۲۱۳	۳۷۹	-۵/۷	۲۲۷/۰	۲.۷۷۸	۲.۹۴۵	۸۵۰	اینترنت
۴/۸	۶۳/۳	۲۱	۲۰	۱۳	۶/۰	۷۸/۶	۵۲	۴۹	۲۹	تلفن همراه

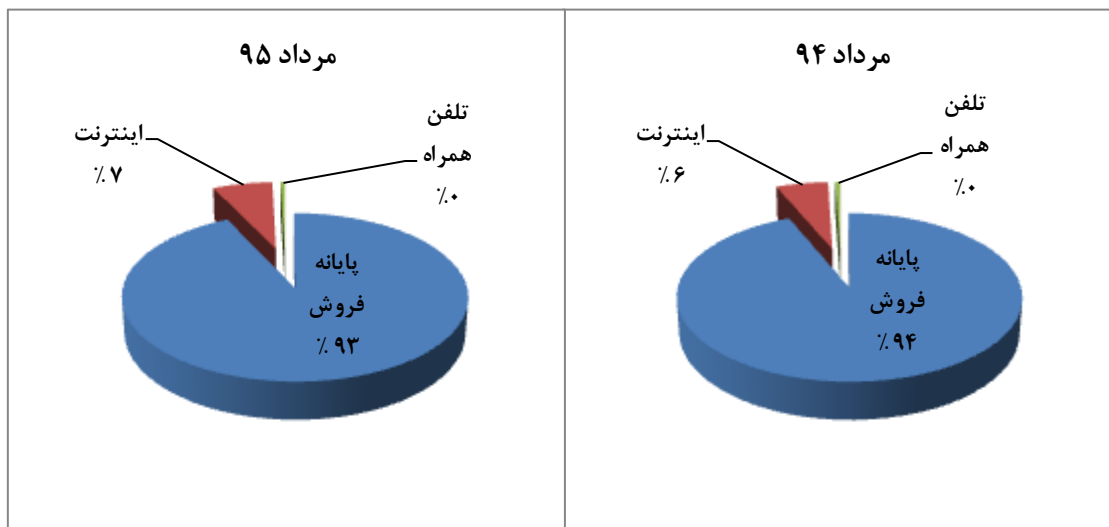
بر اساس تفکیک صورت‌پذیرفته در جدول ۱۴، نمودار ۹ و نمودار ۱۰ و بر مبنای کانال‌های پرداخت، مشاهده می‌شود در سال ۹۵ استقبال مردم از پایانه‌های فروشگاهی نسبت به سایر کانال‌های پرداخت بیشتر بوده است؛ طوریکه نسبت به مرداد سال گذشته، ۱۴ درصد از سهم تلفن همراه و اینترنت کاسته و به سهم پایانه‌های فروش افزوده شده است و بیش از ۸۷ درصد تراکنش‌های پرداخت کارتی در سال جاری به پایانه‌های فروش اختصاص دارد. درخصوص مبلغ تراکنش‌ها، لیکن تغییرات بسیار ناچیز است و ثبات نسبی درمقایسه با سال گذشته مشاهده می‌شود (روندی مشابه ماه‌های قبل).

جدول ۱۴- سهم هر کانال پرداخت از تراکنش‌های شاپرک (%)

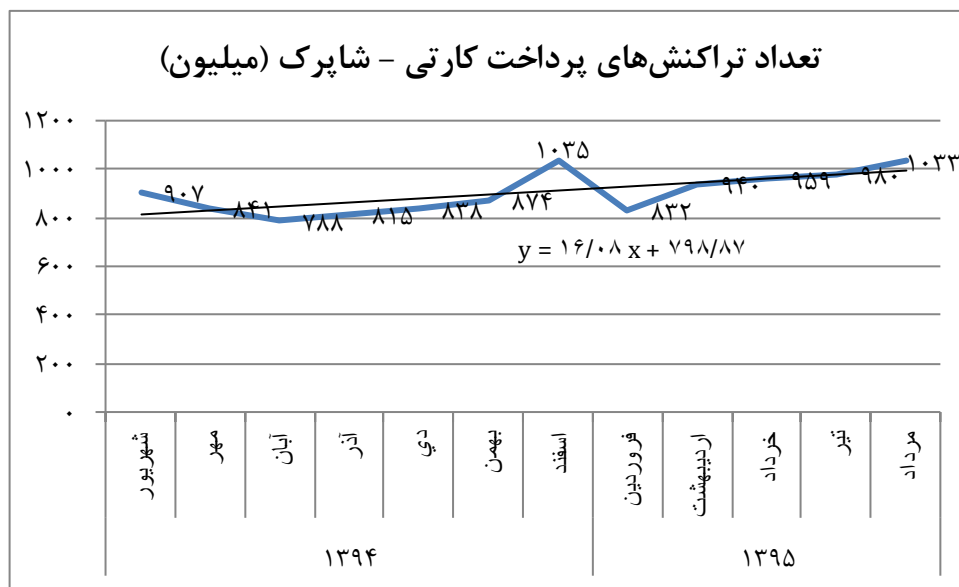
درصد تغییر		مبلغ		درصد تغییر		تعداد			کانال پرداخت	
ماه‌بانه	سال‌بانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴		۱۳۹۵		۱۳۹۴		
		مرداد	تیر	مرداد	ماه‌بانه	سال‌بانه	مرداد	تیر		مرداد
۰/۳	-۰/۸	۹۳/۰	۹۲/۶	۹۳/۷	۰/۹	۱۸/۱	۸۷/۱	۸۶/۳	۷۳/۷	پایانه فروش
-۴/۳	۱۴/۸	۶/۶	۶/۸	۵/۷	۳/۸	-۶۱/۸	۲/۶	۲/۵	۶/۸	اینترنت
-۴/۶	-۱۲/۹	۰/۵	۰/۵	۰/۶	-۷/۹	-۴۶/۹	۱۰/۴	۱۱/۲	۱۹/۵	تلفن همراه

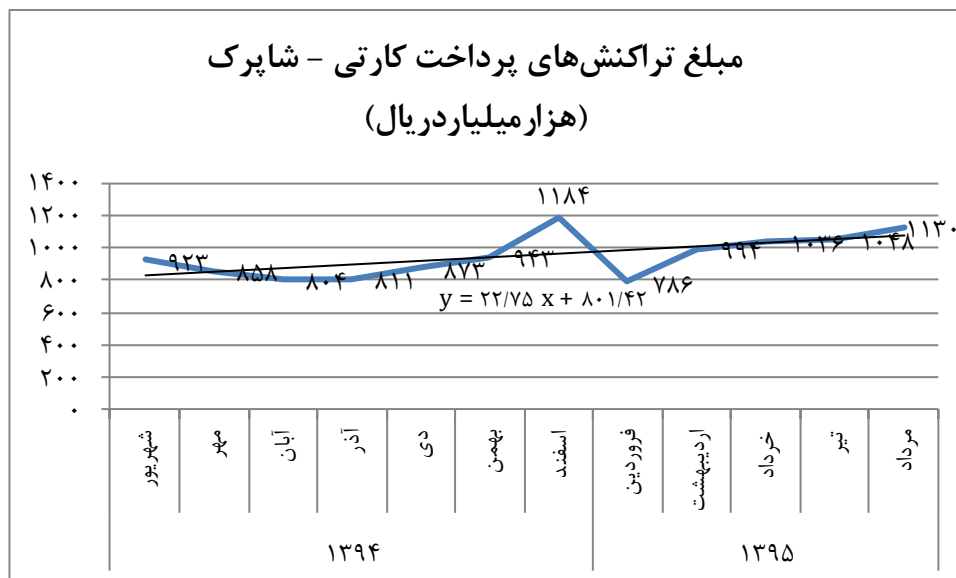
نمودار ۹ - تعداد تراکنش‌های پرداخت کارتی شاپرک به تفکیک کانال پرداخت

نمودار ۱۰ - مبلغ تراکنش‌های پرداخت کارت‌های شاپرک به تفکیک نوع تراکنش

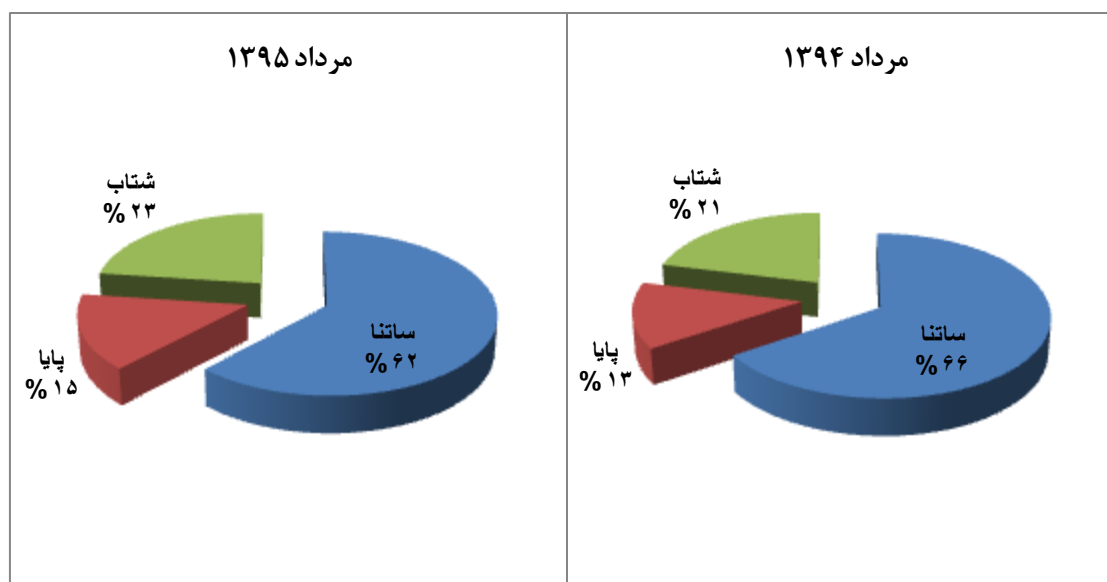
نمودار ۱۱ - روند تغییرات تعداد تراکنش‌های پرداخت کارت‌های شاپرک طی یک‌سال اخیر - به‌طور کلی روندی صعودی در تعداد تراکنش‌ها مشاهده می‌شود که در اسفندماه از افزایش چشم‌گیر برخوردار بوده است. بر اساس الگوی خطی برآورد شده، در هر ماه به‌طور متوسط تعداد شانزده میلیون تراکنش به تراکنش‌های ماه گذشته افزوده می‌شود.

نمودار ۱۲ - روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های پرداخت کارت‌تی شاپرک طی یک‌سال اخیر - روند صعودی مبلغ تراکنش‌ها مشابه روند تغییرات تعداد تراکنش‌ها بوده است. براساس الگوی خطی برآورد شده و بدون در نظر گرفتن تغییرات فصلی، به‌طور متوسط در هر ماه قریب ۲۳ هزار میلیارد ریال نسبت به ماه گذشته رشد داشته‌ایم.

۳. جمع‌بندی

از ارزش کل تراکنش‌های پرداخت و تسویه شده توسط بانک‌ها و مشتریان غیربانکی در سامانه‌های ملی پرداخت، ۶۲ درصد به ساتنا، ۲۳ درصد به شتاب و ۱۵ درصد به پایا اختصاص دارند که در مقایسه با سال گذشته، ۴ درصد از سهم تراکنش‌های تسویه شده در ساتنا کاسته و به سهم تراکنش‌های شتاب و پایا افزوده شده است.

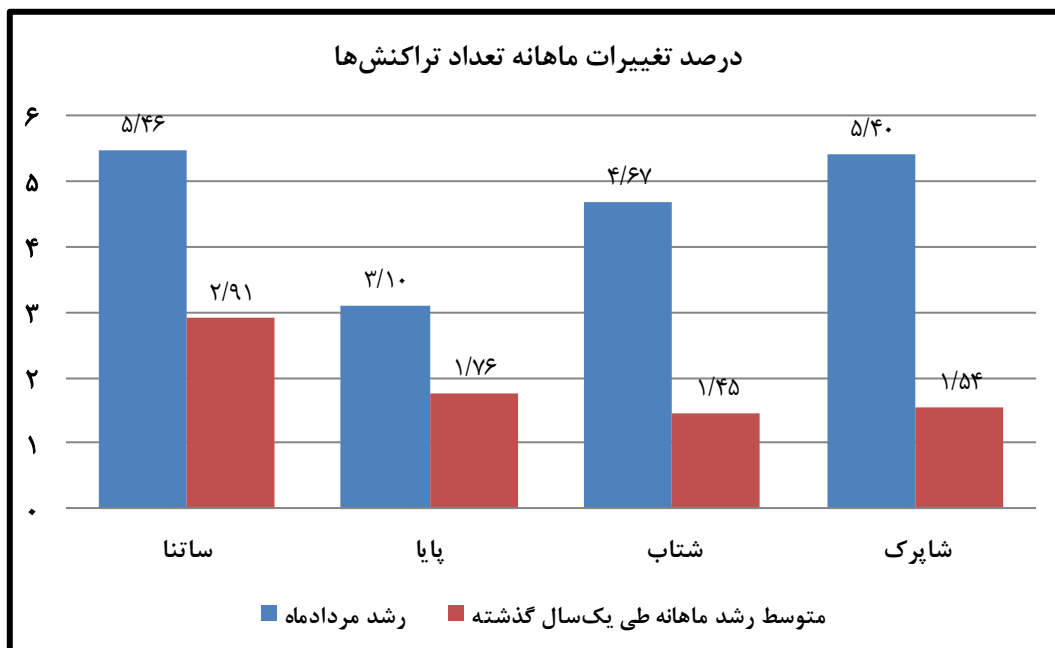

نمودار ۱۳ - سهم سامانه‌های ملی پرداخت از ارزش کل مبادلات الکترونیکی پرداخت شده در مرداد ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵: (۱) ساتنا شامل تراکنش‌های بین بانکی، بین مشتری و تسویه مبادلات سیستم‌ها (۲) پایا شامل دستورپرداخت‌های واریز مستقیم و تسویه شاپرک و (۴) شتاب شامل تراکنش‌های مربوط به پایانه‌های فروشگاه‌ها، تلفن همراه، اینترنت، خودپرداز، کیوسک و شعبه است.

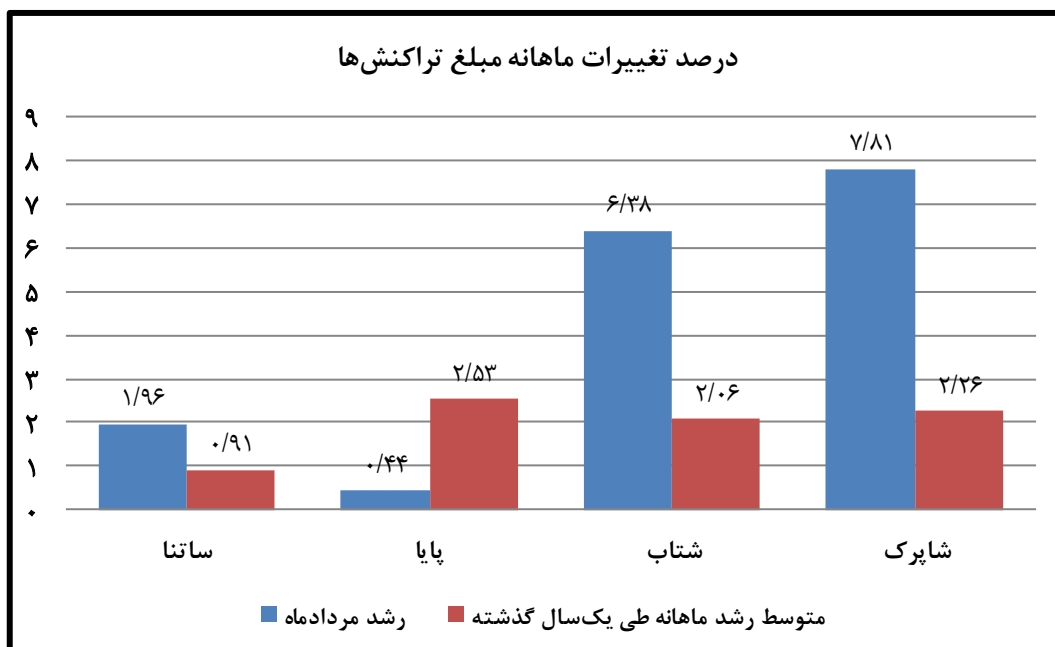
همانطور که در نمودار ۱۴ مشاهده می‌شود، رشد تعداد تراکنش‌ها در مردادماه در تمامی سامانه‌ها از متوسط رشد ماهانه طی یک‌سال گذشته بیشتر بوده است. بیشترین رشد تعدادی به ساتنا و پس از آن به شاپرک اختصاص داشته است.

درخصوص مبلغ تراکنش‌ها، به جز در سامانه پایا، در سایر سامانه‌ها رشد مردادماه از متوسط رشد ماهانه طی یک سال گذشته بیشتر بوده است. بیشترین رشد مبلغی به سامانه شاپرک با بیش از ۷/۸ درصد رشد اختصاص داشته است.

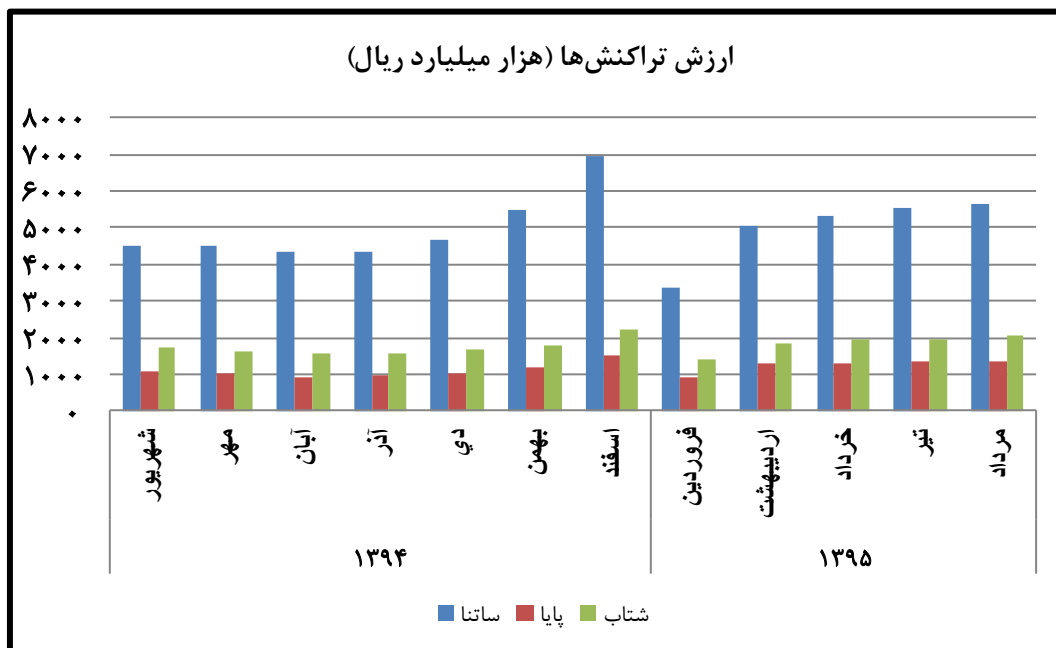
گزارشی از روند تغییرات ارزش تراکنش‌های سامانه‌های ملی پرداخت، طی یک‌سال گذشته در نمودار ۱۶ ترسیم شده است.

نمودار ۱۴ - درصد تغییرات ماهانه تعداد تراکنش‌ها در هر سامانه در مردادماه و مقایسه آن با متوسط رشد ماهانه طی یک سال گذشته

نمودار ۱۵ - درصد تغییرات ماهانه مبلغ تراکنش‌ها در هر سامانه در مردادماه و مقایسه آن با متوسط رشد ماهانه طی یک سال گذشته

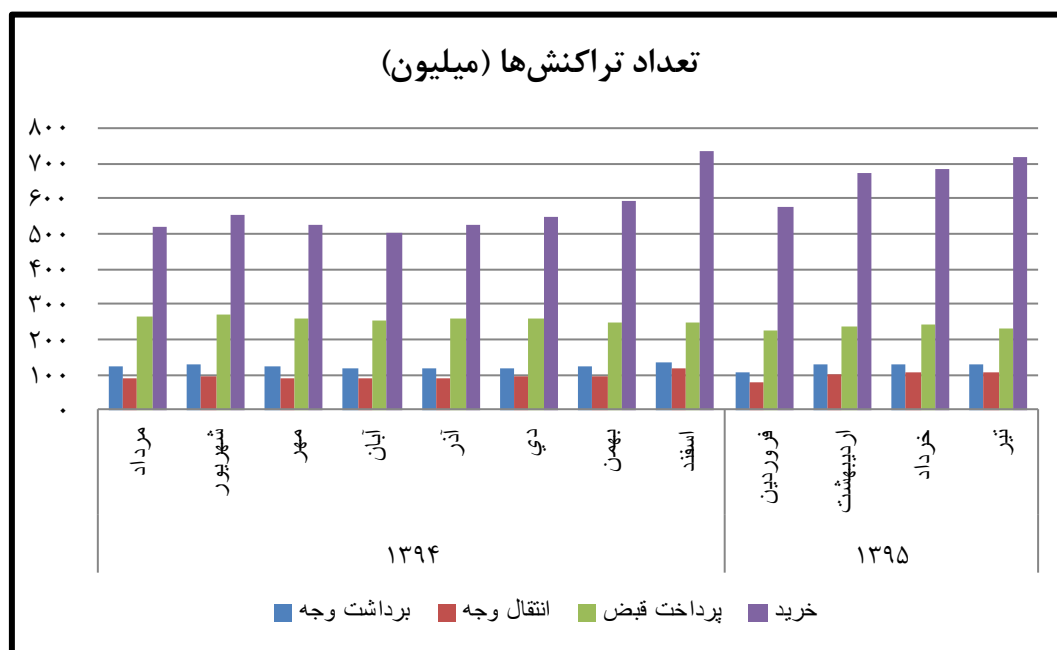

نمودار ۱۶ - ارزش تراکنش‌های پردازش شده در سامانه‌های ملی پرداخت طی یک سال گذشته

۴. ضمیمه: اصلاحیه بولتن تیرماه

جدول ۱ ضمیمه- اصلاحیه جدول شماره ۱۰ مندرج در بولتن تیرماه

درصد تغییر		مبلغ (هزار میلیارد ریال)			درصد تغییر		تعداد (میلیون)			
ماه‌بانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌بانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		تیر	خرداد	تیر			تیر	خرداد	تیر	
۱/۵	۲۸/۲	۱.۹۵۶	۱.۹۲۶	۱.۵۲۶	۱/۸	۲۳/۴	۱.۳۰۴	۱.۲۸۱	۱.۰۵۶	شتاب
۴/۵	۷/۲	۹۹	۹۴	۹۲	۱/۳	۱۰/۱	۱۳۰	۱۲۸	۱۱۸	برداشت وجه
-	-	-	-	-	-۱/۱	-۱۵/۴	۱۱۸	۱۱۹	۱۳۹	مانده‌گیری
۱/۶	۲۸/۶	۷۸۹	۷۷۷	۶۱۴	۱/۸	۳۲/۱	۱۰۸	۱۰۶	۸۱	انتقال وجه
۵/۴	۶۲/۶	۶۰	۵۷	۳۷	-۳/۷	-۳/۷	۲۳۳	۲۴۲	۲۴۲	پرداخت قبض
۱/۰	۲۸/۸	۱.۰۰۸	۹۹۸	۷۸۳	۴/۲	۵۰/۴	۷۱۶	۶۸۷	۴۷۶	خرید

نمودار ۱ ضمیمه - اصلاحیه نمودار شماره ۸ مندرج در بولتن تیرماه